

Eduskunnan oikeusasiamies

kirje 26.3.2003 Dnro 657/4/03

SELVITYS JA LAUSUNTO KANTELUN JOHDOSTA

Oikeusministeriö lausuu kunnioittavasti asiassa seuraavaa.

Oikeusministeriö on vaalilain 195 §:n nojalla antanut vaaliviranomaisille määräyksiä ja ohjeita vuoden 2003 eduskuntavaaleja varten. Ministeriön julkaisussa numero 4 ”Ennakkoäänestys kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa” sivulla 12 vaalitoimitsijaa ohjeistetaan siitä, että vaalisalaisuuden turvaamiseksi äänestäjän on voitava täyttää äänestyslippunsa rauhassa ja muiden katseilta suojassa. Tässä tarkoituksessa ennakkoäänestyspaikkaan on hankittava yksi tai useampi äänestyskoppi. Pyörätuolia käyttäviä varten tulee varata tarkoitukseen sopiva irrallinen kirjoitusalue. Sivulla 17 ”Äänestäjän ohjaaminen äänestämään” vaalitoimitsijalle on annettu seuraava ohje: ”Äänestäjää on kehotettava menemään äänestyskoppiin ja tekemään äänestysmerkintä äänestyslippuun niin, että vaalisalaisuus säilyy. Äänestyskopissa ei samalla kerralla saa olla kuin yksi äänestäjä.”

Ministeriön julkaisussa numero 1 ”Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät” sivuilla 14 ja 15 kunnan keskusvaalilautakuntaa on ohjeistettu seuraavasti: ”Äänestyskoppien, joissa äänestysmerkintä tehdään, hankkimisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista vastaa kunta. Äänestyskoppien tulee olla sellaiset, että vaalisalaisuuden säilyminen turvataan. Äänestyskoppien toimittamisesta ennakkoäänestyspaikkaan vastaa keskusvaalilautakunta. Oikeusministeriö ei ole antanut muunlaista äänestyskoppien suunnittelu- tai rakentamisoheistusta. Myöskään Suomen Kuntaliitto ei ole antanut tällaista ohjeistusta. Äänestyskopit ovat perinteistä mallia, joissa äänestyslippu täytetään seisten. Äänestyskopissa oleva kirjoitusalue on vyötärön korkeudella. Äänestyskopin seinät eivät ulotu lattiaan asti. Äänestyskopit ovat kuntien hankkimia ja niiden omaisuutta.

Anna Nyström on eduskunnan apulaisoikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjoituksessa arvostellut ennakkoäänestyspaikan järjestelyjä, koska ei päässyt sähkökäyttöisellä pyörätuolilla äänestyskoppiin ja, jos olisi päässyt, niin äänestyskoppi ei kuitenkaan olisi antanut riittävää suojaa, jotta vaalisalaisuus olisi varmasti säilynyt.

Oikeusministeriön ohjeissa ja määräyksissä vaalitoimitsijoille ei ole annettu ohjeita yksityiskohtaisia siitä, miten ja missä sähkökäyttöistä tai muunlaista pyörätuolia käyttävät äänestäjät täyttävät äänestyslippunsa, jos eivät pääse äänestyskoppiin tai eivät voi sitä

D:\data\JARMO\EoaOka\Espoo-Nyström.doc

Käyntiosoite Eteläesplanadi 10 00130 HELSINKI	Postiosoite PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	Puhelin (09) 160 03	Telekopio (09) 1606 7730	Sähköpostiosoite kirjaamo.om@om.fi
--	---	-------------------------------	------------------------------------	--

käyttää. Asia on jätetty vaalitoimitsijoiden käytännössä ratkaistavaksi. Ministeriön mielestä nyt kyseessä olevassa tapauksessa ennakoäänestyspaikassa on toimittu oikein, kun äänestäjä on ohjattu täyttämään äänestyslippunsa palvelutiskillä, kun muuta mahdollisuutta ei nähtävästi ollut. Tällöin olisi kuitenkin esimerkiksi tilapäisellä suojuksella tarvittaessa voitu huolehtia siitä, että pyörätuolia käyttävä äänestäjä voi myös turvallisesti mielin täyttää äänestyslippunsa.

Ministeriö on hankkinut selvitystä Espoon kaupungin keskusvaalilautakunnalta. Sen liitteenä olevassa Suomen Posti Oy:n kenttäpäällikön Tarja Elon selvityksessä ilmoitetaan, että kyseinen äänestys sujui ongelmitta ja myös vaalisalaisuus säilyi.

Ministeriö tulee kuitenkin ennen seuraavia vaaleja kiinnittämään kuntien keskusvaalilautakuntien huomiota muun ohella siihen, että pyörätuolia käyttäviä varten tulisi olla sellainen äänestyskoppi tai muu suojus, jossa äänestäjä voi muiden katseilta suojattuna turvallisesti mielin täyttää äänestyslippunsa, ja myös siihen, että äänestyspaikkojen tulisi mahdollisuuksien mukaan olla sellaisia, että myös sähkökäyttöistä pyörätuolia käyttävillä olisi mahdollista päästä äänestystilaan.

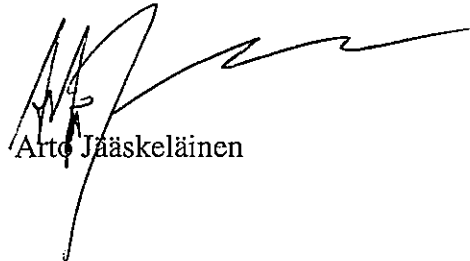
Asiakirjat palautetaan.

Osastopäällikön sijainen
Vaalijohtaja

Jarmo Törneblom

Kehittämispäällikkö

Arto Jaäskeläinen

LIITTEET Palautettavat asiakirjat
Espoon kunnan keskusvaalilautakunnan selvitys liitteineen

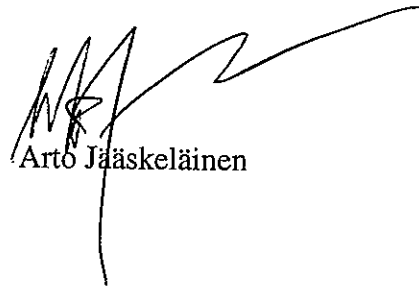
Espoon kaupungin keskusvaalilautakunta
Espoonkatu 3
02770 ESPOO

SELVITYSPYYNTÖ

Oikeusministeriö lähettää tämän ohella valokopion eduskunnan oikeusasiamiehen selvitys- ja lausuntopyyntöstä Dnro 657/4/03 liitteineen. Ministeriö pyytää Espoon kaupungin keskusvaalilautakuntaa antamaan eduskunnan oikeusasiamiehen kirjeessä tarkoitetun selvityksen ministeriölle 9.5.2003 mennessä.

Hallitusneuvos
Vaalijohtaja
Jarmo Törneblom

Kehittämispäällikkö

Artto Jääskeläinen

Keskusvaalilautakunta

07.05.2003

Oikeusministeriö
Vaalien vastuualue
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

OIKEUSMINISTERIÖ

08.05.2003
od 35,92, 2003
Jääskeläinen

PÖYTÄKIRJANOTE

Keskusvaalilautakunta

06.05.2003

4

4 §

2851 / 010 / 2003

SALAINEN

EDUSKUNTAVAALEISSA 2003 ENNAKKOÄÄNESTYSPAIKALLA (TAPIOLAN POSTI) VAALISALAISUUDEN TÄYTTYMISEN ESTYMINEN PYÖRÄTUOLIN ÄÄNESTYSKOPPIIN MAHTUMATTOMUUDEN VUOKSI

Valmistelija ja esittelijä: Pekka Virkkunen puh. 09-816 22398
pekka.virkkunen@espoo.fi

Anna Nyström on Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjeessään kertonut käyneensä äänestämässä 5.3.2003 Tapiolan postissa eduskuntavaalien 2003 ennakkoäänestyksessä. Hän kertoo, että hän joutui merkitsemään ehdokkaan numeron palvelutiskillä, koska ei päässyt sähkökäyttöisen pyörätuolillaan äänestyskoppiin ja mikäli olisi päässyt eivät kopit antaisi kuitenkaan näkösuojaa, koska niiden seinät ovat niin korkealla. Kirjoituksessaan Nyström katsoo, että häntä ja muita pyörätuolinkäyttäjiä on syrjitty vammaisuuden perusteella ja pyytää apulaisoikeusasiamiestä tutkimaan onko Espoon kaupunki syrjinyt häntä perustuslain 6 §:n perusteella ja samalla loukannut hänen vaalisalaisuuttaan.

LIITE

Suomen Posti Oy:n selvitys
Oikeusministeriön vaaliohje nro. 4

OHEISMATERIAALI

Selvityspyyntö ja kantelukirjoitus

Ehdotus

Keskusvaalilautakunnan sihteeri:
Espoon kaupungin Keskusvaalilautakunta antaa selvityksensä eduskunnan oikeusasiamiehelle seuraavaa:

Kantelukirjoituksesta ei käy ilmi onko kantelijan pääsy äänestyskopille estynyt sen vuoksi, että äänestyskopit on sijoitettu huonosti vai olivatko äänestyskopit liian pieniä.
Kantelukirjoituksesta ei myöskään käy ilmi miten Nyströmin kuvaamat tapahtumat vaaransivat hänen vaalisalaisuuttaan.

Espoon kaupungin keskusvaalilautakunta on järjestänyt postin ja muiden ennakkoäänestyspaikkojen henkilökunnalle 26.2.2003 koulutustilaisuuden. Koulutuksessa korostettiin sitä, että äänestys on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Oikeusministeriön vaaliohjeen nro. 4 s. 12 mukaan ”Pyörätuolia käyttäviä varten tulee varata tarkoitukseen sopiva irrallinen kirjoitusala”. Oikeusministeriön ohjeessa ei edellytetä erillisiä äänestyskoppeja esim. pyörätuolilla liikkuville vaan käsittääksemme vaalisalaisuuden suojaava muu äänestämiseen soveltuva paikka on riittävä. Postilta saamamme liitteenä olevan selvityksen mukaan Nyströmin äänestäminen tapahtui palvelutiskillä. Äänestys sujui ohjeiden mukaisesti ongelmitta ja vaalisalaisuus säilyttäen.

Mikäli Nyström oli huolissaan vaalisalaisuutensa vaarantumisesta hän olisi voinut pyytää postin henkilökuntaa avustamaan äänestämässä kuten oikeusministeriön vaaliohjeessa 4. s. 36 kerrotaan.

Nyström olisi todennäköisesti voinut käyttää myös vaalilain 46 §:n 3 momentin mukaista kotiaänestystä mikäli olisi halunnut.

Espoon kaupungin keskusvaalilautakunta on toimittanut äänestyskopit Tapiolan postiin kuten oikeusministeriön vaaliohjeessa nro. 4 s. 12 todetaan. Äänestyskoppien malli on käsittääksemme suunnilleen samanlainen joka puolella Suomea. Muuta mallia ei markkinoilta tietääksemme ole saatavilla. Espoon kaupungin keskusvaalilautakunta on tilannut taideteollisen korkeakoulun oppilailta suunnitelmia uusista äänestyskopeista. Uusien äänestyskoppien suunnittelussa pyritään ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon myös pyörätuolilla liikkuvien edellytykset käyttää äänestyskoppia.

Edellä kerrotun perusteella Espoon kaupungin keskusvaalilautakunta katsoo, että Espoon kaupunki ei ole syrjinyt Anna Nyströmiä eikä loukannut hänen vaalisalaisuuttaan.

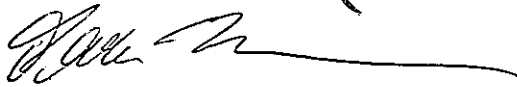
Päätös

Keskusvaalilautakunta:
Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Tiedoksi

Oikeusministeriö

Otteen oikeaksi todistaa Espoossa

Pekka Virkkunen
keskusvaalilautakunnan sihteeri

Yhteystiedot

Keskushallinto
Lakiasiaainryhmä
Espoonkatu 3
02770 Espoo
Puhelin: 09-816 22398
Faksi: 09-816 22388